

الله لا ينظر
الى صوركمو
اموالكم و لكن
ينظر الى
قلوبكم و
اعمالكمم "Allah sizin sûretlerinize
ve servetlerinize bakmaz. Fakat kalplerinize (îman veya inkâr halinize) ve amellerinize
bakar"^[1] anlamındaki hadis, bu gerçeği ifade etmektedir. Kur'ân ve hadislerde
engellilere bu bağlamda yer verilmektedir. مKur'ân-ı Kerim ve Engelliler:
Kur'ân’da görme, içme, konuşma, ortopedik ve zihinsel engelliler ile
hastalıklardan söz edilmektedir. Konu ile ilgili âyetlerin büyük
çoğunluğu mecâzi anlamdadır. Fiziksel anlamda engellilik ve hastalık ile ilgili
âyetlerin sayısı oldukça azdır.م Abese suresinde özelde amaların genelde
ise bütün özürülerin haklarına vurgu yapılarak onlara gerekli ilginin
gösterilmesi hususunda şöyle buyrulmaktadır:
عَبَسَ
وَتَوَلَّى {1}
أَن جَاءهُ
الْأَعْمَى {2}
وَمَا
يُدْرِيكَ
لَعَلَّهُ
يَزَّكَّى {3}
أَوْ
يَذَّكَّرُ
فَتَنفَعَهُ
الذِّكْرَى {4}
أَمَّا مَنِ
اسْتَغْنَى {5}
فَأَنتَ لَهُ
تَصَدَّى {6}
وَمَا
عَلَيْكَ
أَلَّا
يَزَّكَّى {7}
وَأَمَّا مَن
جَاءكَ
يَسْعَى {8}
وَهُوَ
يَخْشَى {9}
فَأَنتَ
عَنْهُ
تَلَهَّى{10}كَل&
َّا إِنَّهَا
تَذْكِرَةٌ {11}
فَمَن شَاء
ذَكَرَهُ {12} “Kendisine o
ârsquo;mâ geldi diye Peygamber yüzünü ekçti ve öteye

döndüml; yüml;z ¸evirdi. (Ey Peygamberim!) Ne bilirsin belki o
â’ma temizlenip arınacak; yahut öğüt alacak da bu öğüt
kendisine fayda verecek, kendisini muhta¸ hissetmeyene gelince sen ona yöneliyor,
onun sesine kulak veriyorsun, (istemiyorsa) onun temizlenmesinden sana ne, ama sana
Allah’a derin bir saygı ile korku i¸inde koşarak geleni bırakıp ondan gaflet ediyorsun;
hayır böyle yapma, ¸ünkü bu (Kur'ân sûreleri) bir
öğüttür, dileyen ondan öğüt alır.” (Abese 80/1-12) Bu
ayetin nüzul sebebi olarak Őu olay anlatılır:Peygamber efendimiz (a.s.),
Mekke’nin zengin ve ileri gelenlerinden Ebu Cehil (Amr ibn HiŐâm), Ümeyye ibn
Ebî Halef, Abbâs İbn Abdülmuttalib ve Utbe ibn Ebî
Rebî’a ile özel bir görüŐme yapar, bunları İslam’a davet eder.
İslam’ın gü¸lenmesi a¸ısından bu kimselerin Müslüman
olmalarını ¸ok arzu eder. Peygamberimiz Ümeyye ibn Halef ile konuŐurken Fihri
oğullarından Abdullah ibn Ümmi Mektum adında görme özürlü biri
gelir ve Peygamberimizden kendisine Kur’ân’dan bir âyet okumasını
ister. ‘Ey Allah’ın Peygamberi! Allah’ın sana öğrettiklerinden bana
öğret’ der. Peygamberimiz (a.s.), sözünün kesilmesinden
hoŐlanmaz, yüzünü ekŐtir, ondan yüz ¸evirir ve diğ&erlerine
döner. Peygamberimiz sözünü bitirip kalkacağı sırada vahiy gelir, Abese
suresinin konu ile ilgili âyetleri iner. Peygamber efendimiz (a.s.), bu olaydan sonra Abdullah
ibn Ümmi Mektum’a ikram etmiŐ, onunla konuŐmuŐ, hatırını ve bir ihtiyacının olup
olmadığını sorarak onunla ilgilenmiŐ zaman zaman ona:“Ey kendisinden dolayı Rabbimin
beni hakkında eleŐtirdiđi zat, merhabal” diye hitab etmiŐtir[2]. Kur'ân'da
körlük, sağırlık ve dilsizlik ile ilgili âyetlerin büyük ¸oğunluğu
mecazi anlamdadır. Mecâzî anlamda körlük; gözlerin varlıkları
görememesi deđil, insanın ger¸ekleri görememesi yani "kalp
körlüğü”dür. Mecâzî anlamda sağırlık; Allah ve
peygamberin ¸ağrısını duymazlıktan gelmek, ilâhî ger¸eklere kulak
tıkamaktır. Mecâzî anlamda dilsizlik; ger¸ekleri konuŐmamak, hak
sözü söylememektir. Yüce Allah, kalbi, aklı ve zihni, gözleri, kulakları
ve dilleri sadece eŐyayı değil aynı zamanda ger¸ekleri anlasın, görsün, duysun
ve konuŐsun diye yaratmıŐtır. وَاللّهُ
أَخْرَجَكُم
مِّن بُطُونِ
أُمَّهَاتِك
15;مْ لاَ
تَعْلَمُونَ
شَيْئاً
وَجَعَلَ
لَكُمُ
الْسَّمْعَ
وَالأَبْصَا
85;َ
وَالأَفْئِد
14;ةَ
لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ
“Allah sizi annelerinizin karınlarından hi¸bir Őey bilmezken ¸ıkardı;

şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi” (Nahl, 16/78). Hastalar Kur'ân’da bedensel ve zihinsel hastalıklar; dînî ruhsat bildirme, tedavi olma, Allah’a dua etme, Allah’ın hastalıklara şifa vermesi ve insanın nankörlüğünü beyan etme bağlamında geçmektedir. Dînî ruhsat bildirme bağlamında. Dinimiz kişileri ancak güçlerinin yettiği şeylerden sorumlu tutar.[3] Dolayısıyla özürlü, engelli ve hasta olanlar ibadetleri güçleri nispetinde yerine getirirler. Mesela namazı ayakta kılmaya gücü yetmeyen bir yere yaslanarak, buna da gücü yetmeyen oturarak, buna da gücü yetmeyen sırt üstü ve yanı üzerine yatarak ima ile kılar. Hasta kimseler hastalığı süresince oruç tutmaz, iyileşince kaza yapar. Tedavisi olmayan bir hastalığa yakalanmış ise imkanı varsa fidye verir.[4] Abdest uzuvlarından birinde yara ve sargı bulunan kimse yarayı yıkamak zarar veriyorsa sadece meshetmekle yetinir. Görme özürlü, kendisini Cuma namazına götürecek kimse yoksa Cuma namazı yerine evinde öğle namazını kılar. Aklî melekesini yitiren kimse dîni görevlerden sorumlu değildir.[5] Bedensel engeli bulunan veya sağlığı yerinde olmayan kimse hac görevini yerine getirmekle yükümlü değildir. Çünkü hac, ancak gücü yetenlere, imkanı olanlara farzdır.[6] Hasta ve bedensel engeli olanlar, ekonomik imkanları varsa yerlerine vekil gönderebilirler. Sabırlı olma bağlamında Bakara suresinin 177. âyetinde وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءوالضَّرَّاءوَحِينَ الْبَأْسِ أُولَـئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَـئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ "Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakîler ancak onlardır!" ayette muttakî ve sâdık insanların nitelikleri arasında felç, bunama, kanser ve benzeri bedensel ve zihinsel hastalıklara, zarar ve sıkıntılara[7] karşı sabırlı olanlar da zikredilmektedir. Allah, musibetler karşısında insanların sabırlı olmalarını istemektedir. Biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz noksanlaştırmak suretiyle imtihan edeceğini bildirdiği âyetin sonunda وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ {155} الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُواْ إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّـا

إِلَيْهِ
رَاجِعونَ “Sabredenleri
müjdele. Onlar, başlarına bir musibet gelince ‘biz şüphesiz (ki her
şeyimizle) Allah’a aidiz ve şüphesiz O’na döneceğiz derler”
(Bakara, 2/155-156) buyurmaktadır. Böylece Allah, hem insanların musibet ile
karşılaşabileceklerini, hem de musibetler karşısında insanların nasıl tavır takınmaları gerektiğini
bildirmektedir. Enes b. Mâlik’in Hz. Peygamber’den naklettiği kutsi bir hadise
göre Yüce Allah şöyle buyurmuştur: إِذَا
أَخَذْتُ
كَرِيمَتَيْ
عَبْدِي فِي
الدُّنْيَا
لَمْ يَكُنْ
لَهُ جَزَاءٌ
عِنْدِي
إِلَّا
الْجَنَّةَ “Ben
kulumu –iki gözünü kastederek- iki sevgilisiyle imtihan ettiğimde o buna
sabrederse, iki göze bedel olarak ona cenneti veririm”[8]
مَنْ
أَذْهَبْتُ
حَبِيبَتَيْ
07;ِ فَصَبَرَ
وَاحْتَسَبَ
لَمْ أَرْضَ
لَهُ
ثَوَابًا
دُونَ
الْجَنَّةِ “Kimin
iki sevgilisi (gözünü) alır da, buna sabreder ve ecrini Allah’tan umarsa,
sevap olarak cennetten başka bir şeye razı olmam”.[9] İnsanın hastalık, sakatlık, bedensel
veya ruhsal bir sıkıntıya düşmesi sabırlı ve metanetli olabilmesi, inkâr ve isyana
dalmaması şartıyla kendisi için bir bağışlanmasına ve âhirette derece kazanmasına
sebeptir. مَا يُصِيبُ
الْمُسْلِمَ
مِنْ نَصَبٍ
وَلَا وَصَبٍ
وَلَا هَمٍّ
وَلَا حُزْنٍ
وَلَا أَذًى
وَلَا غَمٍّ
حَتَّى
الشَّوْكَةِ
يُشَاكُهَا
إِلَّا
كَفَّرَ
اللَّهُ
بِهَا مِنْ

خَطَايَاهُ "Mümin kiŕiye bir ağrı, bir yorgunluk, bir hastalık, bir üzüntü hatta kü¸ük bir tasa hali isabet edecek olsa, bunlar müminin bir bölüm günahlarına kefâret olur”[\[10\]](#)

إِنَّ
الْعَبْدَ
إِذَا
سَبَقَتْ
لَهُ مِنْ
اللَّهِ
مَنْزِلَةٌ
لَمْ
يَبْلُغْهَا
بِعَمَلِهِ
ابْتَلَاهُ
اللَّهُ فِي
جَسَدِهِ
أَوْ فِي
مَالِهِ أَوْ
فِي وَلَدِهِ
قَالَ أَبُو
دَاوُد زَادَ
ابْنُ
نُفَيْلٍ
ثُمَّ
صَبَّرَهُ
عَلَى ذَلِكَ
ثُمَّ
اتَّفَقَا
حَتَّى
يُبْلِغَهُ
الْمَنْزِلَةَ الَّتِي
سَبَقَتْ
لَهُ مِنْ
اللَّهِ
تَعَالَى “Kul, Allah’ın kendisi i¸in takdir ettiği dereceye ameli ile ulaŕamazsa, Allah onun canına, malına veya ¸ocuğuna bir musibet verir, sonra ona sabretme gücü ihsan eder ve böylece onu Allah’ın kendisi i¸in takdir ettiği mertebeye ulaŕtırır”[\[11\]](#) anlamındaki hadisler bu ger¸eği ifade etmektedir. Sabır, Allah’a isyan etmemek, bir imtihan ge¸irdiğinin bilincinde olmak, hata ve kusurlarını gözden ge¸irebilmek, olayları metanetle karŕılayabilmektir. Sabretmek; hastalanınca tedavi olmamak, bir musibete maruz kalınca tedbir almamak, maddî ve manevî sıkıntılardan kurtulmak i¸in ¸arelere baŕ vurmamak anlamında değildir. Tedâvî bağlamında.

تَدَاوَوْا
فَإِنَّ
اللَّهَ

Hasen.Dâru’l-Kutubi’l-Ilmiyye.Beyrut-1991, V. 181, No: 8605. Ahmed, III. 192

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)